

Regulamentul Serviciului de Asistență Psihologică din instituțiile de învățământ preuniversitar și preșcolar subordonate DGETS din municipiul Chișinău

Aprobat:

- Comisia Metodică a Psihologilor a DGETS, 11 decembrie, 2009
- Consiliul Metodic Municipal al DGETS, 17 decembrie, 2009

Elaborat:

- **Gorea Svetlana**, magistru în psihologie, doctorandă pedagogie, specialist principal Centrul metodic municipal din cadrul DGETS, mun.Chișinău
- **Beșleaga-Ștefanef Diana**, magistru în psihologie, doctorandă psihologie, specialist principal Centrul metodic municipal din cadrul DGETS, mun.Chișinău

I. Dispoziții generale

1.1. Serviciul de Asistență Psihologică din instituțiile preuniversitare și preșcolare de învățământ (în continuare S.A.P.) constituie o structură organizațională al sistemului de învățământ din Republica Moldova, predestinat pentru asigurarea dezvoltării psihice progresive a discipolilor, dezvoltării capacităților, abilităților, aptitudinilor lor, realizării posibilităților și profilaxiei devierilor posibile.

S.A.P. din instituțiile de învățământ preuniversitar și preșcolar reprezintă o activitate complexă sistematică, orientată spre optimizarea și normalizarea procesului instructiv-educativ, din cadrul instituțiilor de învățământ preuniversitar și preșcolar.

1.2. Scopul de bază al S.A.P. este acordarea suportului psihologic copiilor, sesizat ca un sistem al activității profesionale a psihologilor, orientat spre crearea condițiilor socio-psihologice pentru învățarea cu succes, pentru dezvoltarea integră psihică, fizică, fiziologică, intelectuală, personală, emoțională a copiilor, dereglarea cărora împiedică realizarea oportună a posibilităților de vârstă și individuale a copiilor și conduce către necesitatea remedierii lor.

1.3. Obiectivele de bază ale S.A.P.:

- Analiza psihologică a situației sociale de dezvoltare în instituțiile de învățământ, stabilirea problemelor de bază și determinarea cauzelor apariției lor, a căilor și mijloacelor de soluționare ale lor;
- De a contribui la dezvoltarea personală și intelectuală integră a copiilor la fiecare etapă de vârstă, de a le forma aptitudini către autoeducație și autodezvoltare;
- De a asigura abordarea individuală a fiecărui copil în baza cercetării psihopedagogice a copiilor;
- De a acorda ajutor colectivului pedagogic în armonizarea climatului social-psihologic din instituțiile de învățământ;

- Asigurarea psihologică a programelor instructive în scopul adaptării conținutului lor și metodelor de însușire la posibilitățile și particularitățile intelectuale și personale ale copiilor;
- Profilaxia și depășirea dereglărilor în sănătatea mentală și socială, în dezvoltarea intelectuală, emoțională și personală a copiilor;
- De a participa în comun cu organele de conducere a învățământului și a colectivelor pedagogice din instituțiile de învățământ la pregătirea și crearea condițiilor psihopedagogice de continuitate în procesul de instruire continuă;
- De a acorda ajutor specializat părinților (tutelă, curatelă) în procesul educației, dezvoltării și formării personalității integre și armonioase a copilului;
- De a contribui la răspândirea și implementarea în practica instituțiilor de învățământ a realizărilor din domeniul psihologiei;
- De a contribui la asigurarea activității cadrelor didactice din instituțiile de învățământ cu materiale științifico-metodice și elaborări din domeniul psihologiei.

1.4. Principiile S.A.P.:

- responsabilității profesionale;
- umanismului;
- toleranței;
- empatiei;
- centrării pe persoană;
- respectului demnității umane;
- confidențialității;
- nonexploatării;
- orientării spre valorile general umane și spre cerințele curente ale vieții cotidiene;
- creșterii personale.

1.5. Condiții pentru asigurarea eficienței serviciului psihologic:

- a. conlucrarea cu administrația instituției de învățământ și cadrele didactice ca membru al administrației instituției;
- b. colaborarea cu părinții sau tutorii;
- c. colaborarea cu organele de tutelă și curatelă, reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale locale și internaționale.

1.6. Specialiștii:

Activitatea S.A.P. din instituțiile de învățământ preuniversitar și preșcolar poate fi efectuată de către specialiștii cu studii superioare în psihologie, psihopedagogie sau cadrul didactic recalificat la cursuri cu durata de 10 luni (specialitatea psihologie practică).

1.7. Monitorizarea S.A.P. din instituțiile de învățământ preuniversitar și preșcolar

1.7.1. Monitorizarea se realizează de către specialiștii responsabili de activitatea S.A.P. din instituțiile de învățământ al DGETS/Centrului Metodic Municipal (raional), Ministerul Educației și Tineretului al RM.

1.7.2. Angajarea psihologilor se efectuează prin intermediul DGETS (municipală/raională), prin concurs care constă din:

- Pachetul de acte necesare angajării;
- Convorbire cu specialiștii responsabili de activitatea S.A.P. din instituțiile de învățământ al DGETS/Centrului Metodic Municipal (raional), Ministerul Educației și Tineretului al RM;
- Scrisoare de motivație (scrisoare ce trebuie să argumenteze în mod convingător potrivirea cu funcția pentru care candidează);
- Pachetul de materiale minim necesare în activitatea profesională.

1.7.3. În instituțiile de învățământ psihologii se subordonează managerului principal al instituției.

1.7.4. Atestarea se face la fiecare 5 ani de activitate profesională în domeniu. După doi ani de activitate psihologul are dreptul să depună actele pentru obținerea gradului didactic II.

1.8. Acte normative

Specialiștii din serviciul de asistență psihologică își realizează activitatea în baza următoarelor acte normative:

- a. Prezentul regulament;
- b. Fișa post a serviciului;
- c. Codul deontologic al psihologului
- d. Legea Învățământului din RM;
- e. Acte emise de Ministerul Educației și Tineretului al RM (cu referire la serviciul psihologic);
- f. Acte emise de DGETS (municipal/raional) (cu referire la serviciul psihologic);
- g. Regulamentul școlii;
- h. Documentele curente emise de managerul instituției de învățământ (cu referire la serviciul psihologic);
- i. Programului de lucru;
- j. Nomenclatorului cabinetului psihologului.

II. Activitatea psihologului.

S.A.P. include următoarele direcții de activitate:

- psihoprofilaxia,
- psihodiagnoza și evaluarea psihologică (individuală și de grup),
- consilierea psihologică (individuală și de grup);
- dezvoltarea și remediarea psihologică (individuală și de grup);
- instruirea psihologică;
- consilierea în vederea proiectării carierei profesionale.

2.1. Activitatea de psihoprofilaxie

Psihoprofilaxia, care este o formă a activității psihologului practic, orientată spre păstrarea, consolidarea și dezvoltarea sănătății mentale a copiilor la toate etapele dezvoltării școlare și preșcolare, este un sistem de măsuri de prevenire a dificultăților în dezvoltarea psihică a personalității și de creare a condițiilor psihologice favorabile pentru această dezvoltare. Are funcția de a preveni unele acțiuni ale omului, de a preveni tulburările în devenirea personalității și intelectului.

În această direcție psihologul va avea de realizat următoarele sarcini:

2.1.1. Să participe la cercetarea nivelului de pregătire a copilului pentru frecventarea instituției de învățământ cu scopul de a preveni devieri în dezvoltarea lui și determinarea profilului clasei.

2.1.2. Să asigure procesul de adaptare a copiilor la condițiile noi de viață din instituțiile școlare și preșcolare.

2.1.3. Să contribuie la crearea unui climat psihologic favorabil în activitatea copiilor și a cadrelor didactice.

2.1.4. Să studieze programele curriculare și să elaboreze recomandări în vederea dezvoltării optime a copilului reflectând particularitățile individuale și de vârstă ale copiilor, prin modalități adecvate de dirijare a activității didactice din instituție.

2.1.5. Să elaboreze programe de prevenire a factorilor nocivi (dezadaptare școlară, prevenirea eșecului școlar, depresie, tendință suicidală, anxietate, frică, stres școlar etc.)

2.1.6. Să elaboreze programe de activitate în scopul educării sănătății mentale și emoționale.

2.1.7. Să se implice activ în prevenirea conflictelor apărute în colectivul de copii, colectivul didactic și colectivul de părinți.

2.2. Activitatea de psihodiagnoză și evaluare psihologică.

Psihodiagnoza și evaluarea psihologică reprezintă o formă de activitate complexă a psihologului practic din sistemul învățământului, orientată spre studierea psihologică aprofundată a copilului pe parcursul întregii perioade de instruire, pentru cunoașterea particularităților sale psihice prin intermediul tehnicilor psihologice, spre determinarea particularităților individuale și capacităților personalității, posibilităților lui potențiale în procesul instruirii și educației, de asemenea spre identificarea cauzelor și mecanismelor dereglărilor în instruire, dezvoltare, adaptare socială etc.

Scopul de bază constă în asigurarea informațională a procesului instructiv-educativ. Rezultatele psihodiagnostice sunt necesare pentru:

- a) alcătuirea caracteristicii psihologice a copilului și urmărirea dinamicii dezvoltării lui;
- b) determinarea cauzelor și formelor de acordare a ajutorului copiilor, ce întâmpină dificultăți în instruire, comunicare și reglare a stării emoționale;
- c) alegerea mijloacelor și formelor de ajutor în conformitate cu particularitățile lor de instruire și comunicare.

Psihodiagnoza în instituțiile de învățământ preșcolar și preuniversitar cuprinde trei tipuri de acțiuni:

1. Psihodiagnosticul minim, care se efectuează conform programului de bază. Are un caracter diferențiat, permițând selectarea condiționată a copiilor în două grupuri: „grupul copiilor cu stare psihologică confortabilă” și „grupul copiilor cu dificultăți în dezvoltare

și instruire” și observarea dinamicii și stărilor psihice a discipolilor pe parcursul aflării în instituția dată.

2. Psihodiagnosticul de delimitare primară a normei și patologiei în dezvoltarea psihică a copilului. Psihologul nu are competența de a stabili tipul de patologie, diagnoza patopsihologică sau psihiatrică. Psihologul practic este obligat la depistarea caracterului clinic a problemelor copilului să-l redirecționeze la specialistul de profil și/sau centre specializate pe lângă DGETS, Ministerul Educației și Tineretului sau nonguvernamentale.
3. Cercetarea psihologică aprofundată, care reprezintă activitatea psihologului în raport cu copiii, care fie au conflict psihologic interior (pentru stabilirea cauzelor, căilor de soluționare), pentru rezolvarea căruia este necesară o informație mai amplă; fie cu copii cu particularități și probleme ale sferei cognitive (în limita normelor de dezvoltare de vârstă și intelectuală). Este aplicată: la solicitarea părinților, cadrelor didactice, administrației sau după rezultatele psihodiagnosticului minim.

Serviciul psihologic în activitatea de psihodiagnoză va rezolva următoarele sarcini:

2.2.1. să elaboreze programul de psihodiagnoză individuală și de grup în instituțiile preșcolare:

- Stabilirea nivelului de adaptare a copiilor la condițiile socio-psihologice noi în scopul prevenirii dezadaptării preșcolare;
- Determinarea timpurie a dezvoltării cognitive, emoțional-volitivă și comportamentale a copilului cu scopul preîntâmpinării dereglărilor;
- Diagnosticarea sferei relaționale și comunicative părinte – copil în scopul prevenirii dezadaptării sociale a copiilor;
- Evaluarea colectivului instituției preșcolare în diferite situații curente cu scopul optimizării climatului socio-psihologic din cadrul instituției;
- Asigurarea calitativă a pregătirii copiilor către școală;

2.2.2. să elaboreze programul de psihodiagnoză individuală și de grup în ciclul primar din instituțiile preuniversitare de învățământ:

- Stabilirea gradului maturității școlare (cl. I) în scopul determinării nivelului de dezvoltare a sferei cognitive, motivaționale, și emoțional-volitivă a copilului;
- Cercetarea procesului de adaptare a elevilor claselor I-a în scopul studierii nivelului și particularităților procesului de adaptare la situația socială nouă;
- Evidențierea nivelului de pregătire a elevilor claselor a IV-a pentru ciclul gimnazial, în scopul stabilirii pregătirii socio-psihologice a elevilor către ciclul gimnazial;
- Diagnosticarea multiaspectuală (la solicitarea administrației, cadrelor didactice, părinților).

2.2.3. să elaboreze programul de psihodiagnoză individuală și de grup în ciclul gimnazial din instituțiile preuniversitare de învățământ:

- Cercetarea procesului de adaptare a elevilor claselor V-a în scopul studierii nivelului și particularităților procesului de adaptare la situația socială nouă;
- Determinarea sferei motivaționale și valorice a personalității preadolescentului;

- Studierea preadolescenților în perioada acută de criză în scopul determinării statutului socio-psihologic, a particularităților de dezvoltare a sferei emoțional-volitivă, relaționale și comunicative (la apariția manifestărilor critice);
- Determinarea intereselor, aptitudinilor, deprinderilor elevilor cl. IX-a în scopul orientării școlare către ciclul liceal (real sau umanist);
- Diagnosticarea multiaspectuală (la solicitarea administrației, cadrelor didactice, părinților).

2.2.4. să elaboreze programul de psihodiagnoză individuală și de grup în ciclul liceal din instituțiile preuniversitare de învățământ (în dependență de cerințele instituției):

- Cercetarea procesului de adaptare a elevilor claselor X-a în scopul studierii nivelului și particularităților procesului de adaptare la situația socială nouă;
- Diagnosticarea multiaspectuală (la solicitarea administrației, cadrelor didactice, părinților).

2.2.5. stabilirea climatului psihologic, relațiilor interpersonale în colectivul de elevi, cadre didactice, părinți;

2.2.6. studierea multiaspectuală a copiilor nou-înmatriculați în scopul asigurării adaptării optime la condițiile noi;

2.2.7. să elaboreze procese verbale, concluzii, recomandări cu privire la rezultatele obținute în urma psihodiagnozei;

2.2.8. să întocmească caracteristica elevilor (la solicitarea administrației, cadrelor didactice sau părinților);

2.2.9. analiza și pronosticul rezultatelor obținute în urma psihodiagnozei, schițarea planului de dezvoltare și de remediere a diverselor devieri în dezvoltare;

2.2.10. verificarea eficienței datelor obținute în urma programului de remediere.

2.3. Activitatea S.A.P. vizând consilierea psihologică.

Consilierea psihologică reprezintă utilizarea într-o manieră abilă și principială a relației dintre psiholog și participantul la consiliere (copil, cadru didactic, părinte) în scopul de a susține și favoriza cunoașterea de sine, autoacceptarea, maturizarea și dezvoltarea resurselor personale. Relația dintre psiholog și participant este o relație de alianță, de participare și colaborare reciprocă.

Scopul fundamental al consilierii psihologice îl constituie:

- funcționarea psihosocială optimă a persoanei sau grupului;
- consilierea copiilor și adulților în problemele ce țin de dezvoltare, instruire, educație.

În cadrul acestei activități psihologul va realiza următoarele sarcini:

- 2.3.1. Să creeze premisele necesare realizării unui mediu „ecologic”, prin intermediul acțiunii convergente a tuturor agenților educaționali implicați în procesul educativ;
- 2.3.2. Să contribuie la dezvoltarea potențialului, resurselor de care dispune participantul la consiliere prin învățarea modalităților de optimizare a propriului organism, prevenind stresul, depresia, angoasa;
- 2.3.3. Să acorde ajutor în dezvoltarea capacităților decizionale prin învățarea participantului la consiliere de a se angaja în procesul de asumare a deciziilor (modalităților prin care

- se pot rezolva probleme sau se pot lua decizii ce privesc dezvoltarea personală, familia, școala etc.);
- 2.3.4. Să învețe discipolii să-și atingă scopurile esențiale prin decizii fundamentale și prin rezolvarea problemelor de natură afectivă sau interpersonală;
  - 2.3.5. Să acorde ajutor psihologic în suportul copiilor ce întâmpină dificultăți de învățare, comunicare sau stare emoțională; copiilor ce se află în starea de stres, conflict, de trăire emoțională puternică etc.
  - 2.3.6. Să învețe discipolii deprinderi de autocunoaștere, autodeterminare și autoanaliză, de utilizare a particularităților sale psihologice și posibilităților pentru instruirea cu succes și dezvoltare, îmbunătățirea relațiilor interpersonale și relațiile cu sine;
  - 2.3.7. Să participe la soluționarea problemelor elevilor legate de instruire și educație sau personale, la solicitare sau din propria inițiativă;
  - 2.3.8. Să informeze părinții despre problemele școlare ale copiilor, să acorde ajutor în organizarea comunicării eficiente părinte-copil, în rezolvarea problemelor copiilor în perioada instruirii preșcolare, școlare;
  - 2.3.9. Să ajute părinții și cadrele didactice, în soluționarea problemelor legate de instruirea și educația elevilor la școală, la grădiniță și în familie, la solicitarea lor sau din proprie inițiativă (individual ori în grup);
  - 2.3.10. Să acorde ajutor psihologic cadrelor didactice în problemele de instruire, comportament sau relații interpersonale cu copiii sau grupuri de copii.

2.4. Activitatea S.A.P. vizând dezvoltarea și remedierea psihologică.

Activitatea de dezvoltare și remediere reprezintă un sistem de măsuri, orientate spre recuperarea/ajustarea neajunsurilor psihologice sau de comportament ale persoanei cu ajutorul mijloacelor speciale de influență psihologică, cu păstrarea individualității persoanei. Activitatea de dezvoltare este orientată spre crearea condițiilor social-psihologice pentru dezvoltarea integră a copilului, iar activitatea de remediere – spre rezolvarea în procesul dezvoltării a problemelor concrete de învățare, ale sferei emoționale sau de comportament. Alegerea formei concrete este determinată de rezultatele evaluării și psihodiagnozei minime. Astfel activitatea de dezvoltare este orientată mai ales spre „grupul copiilor cu stare psihologică confortabilă” (nivelul dezvoltării și starea actuală a cărora le permite rezolvarea problemelor suficient de complicate), iar activitatea de remediere este orientată spre copiii și elevii din „grupul copiilor cu dificultăți în dezvoltare și instruire” sau copiii din grupul de risc. Conținutul activității de dezvoltare și remediere este necesar să asigure o acțiune integră asupra personalității copilului sau elevului. Indiferent de localizarea problemei se va asigura abordarea multiaspectuală a personalității (cu toate manifestările ei cognitive, motivaționale, emoționale etc.).

Activitatea de dezvoltare și remediere se petrece individual și în grup. Activitățile de grup se desfășoară sub formă de: ședință (o ședință: 20-35 min.), lecție (o lecție: 45 min.), ședințe de training (o ședință: 90-120 min.). Activitatea individuală se petrece sub formă de: ședință (o ședință: 20-35 min.), lecție (o lecție: 45 min.). Toate activitățile sus numite pot avea și alte forme de acțiune: cu elemente de training, exerciții de dezvoltare, întâlniri cu caracter instructiv-dezvoltativ.

Este determinată de necesitatea asigurării corespunderii dezvoltării copilului normelor de vârstă, acordarea ajutorului colectivelor pedagogice în educația și instruirea individualizată a copiilor, în dezvoltarea capacităților și aptitudinilor lor.

În cadrul acestei activități psihologul va realiza următoarele sarcini:

2.4.1. să elaboreze programe complexe vizând diferite aspecte ale dezvoltării psihice, emoționale și comportamentale ale persoanelor implicate în educație;

2.4.2. să alcătuiască proiectele ședințelor de dezvoltare și remediere;

2.4.3. să realizeze ședințele de dezvoltare și remediere organizate în scopul:

- dezvoltarea multilaterală a copiilor (cognitivă, motivațională, comportamentală etc.);
- dezvoltarea sferei emoțional – volitive la discipoli;
- dezvoltarea și formarea deprinderilor de comunicare, relaționare, empatie și toleranță;
- dezvoltarea și formarea autoaprecierii adecvate, comportamentului asertiv, gândirii pozitive etc.
- diminuarea anxietății, fricii, fobiei, timidității etc.
- diminuarea comportamentului agresiv, autodistructiv, violent;
- formarea deprinderilor de soluționare a conflictelor, dezvoltarea responsabilității etc.

Notă: copiii cu abateri de la normă sunt redirecționați la specialiștii de profil și/sau centre specializate pe lângă DGETS, Ministerul Educației și Tineretului sau nonguvernamentale. Psihologul nu are calificarea corespunzătoare pentru acordarea asistenței acestor copii.

2.4.4. să organizeze programe speciale de corecție în scopul diminuării comportamentului deviant la copiii care prezintă probleme de comportament grav (abandon școlar, chiul școlar, agresivitate sporită, violență sporită, tentativă de suicid etc.)

Notă: Psihologul când nu a remediat cu succes problema apărută este obligat să facă recurs la aceste instituții în formă scrisă și confirmată de organele respective (poliția: secția pentru minori, serviciul de asistență socială (pe sector), centrele specializate guvernamentale și nonguvernamentale).

2.4.5. să elaboreze concluzii și recomandări cu privire la rezultatele obținute în urma ședințelor de dezvoltare și remediere.

2.5. Activitatea S.A.P. vizând instruirea psihologică.

Instruirea psihologică reprezintă o formă de activitate complexă a psihologului practic din sistemul învățământului, orientată spre formarea la pedagogi, elevi, părinți sau tutori a culturii psihologice generale, a dorinței de a utiliza cunoștințele psihologice în lucrul cu copii sau în interesul propriei dezvoltări integre la fiecare etapă de vârstă.

Scopurile acestei activități sunt:

- crearea condițiilor pentru însușirea și utilizarea activă de către elevi a cunoștințelor sociopsihologice în procesul de instruire, comunicare și dezvoltare personală.

- crearea condițiilor pentru cadrele didactice în vederea transmiterii cunoștințelor și formării deprinderilor care să le permită organizarea eficientă a procesului de instruire, de a construi relații eficiente cu discipolii și colegii etc.
- crearea condițiilor de implicare a familiei în procesul de instruire școlară, spre asigurarea situației de parteneriat și formarea responsabilității părinților de problemele de instruire și dezvoltare a copilului.

Serviciul psihologic în activitatea de instruire psihologică va rezolva următoarele sarcini:

2.5.1. să formeze la discipoli, părinți, cadre didactice trebuința în cunoștințe psihologice, dorința de a le utiliza în interesul dezvoltării personale;

2.5.2. să alcătuiască și să realizeze conținutul programelor de perfecționare și autoperfecționare a culturii psihologice la copii și cadre didactice (autoreglare emoțională, volitivă, psihomotorie);

2.5.3. să organizeze ore de psihologie, în vederea obținerii performanțelor personale.

Notă: drept forme de realizare a instruirii psihologice pot fi orele de psihologie, seminarele, mesele rotunde, discuțiile în grup, olimpiadele, TVC, seratele, săptămâna psihologiei, Ziua ușilor deschise, clubul de psihologie, ziar etc.

2.6. Activitatea S.A.P. vizând orientarea profesională.

Orientarea profesională reprezintă un sistem de măsuri psihopedagogice îndreptate spre optimizarea procesului de angajare a tineretului în câmpul muncii în corespundere cu dorințele, aspirațiile și aptitudinile formate, și în corespundere cu cerințele de pe piața muncii. Orientarea profesională presupune evidențierea particularităților personale, intereselor și capacităților fiecărei persoane în scopul acordării ajutorului în alegerea rațională a profesiei, maximal corespunzătoare posibilităților ei individuale.

În cadrul acestei activități psihologul va realiza următoarele sarcini:

2.6.1. să elaboreze programe în vederea orientării profesionale;

2.6.2. să aplice metode psihodiagnostice în vederea determinării capacităților, intereselor, aptitudinilor formate la elevii cl.IX – XII. Psihologul efectuează diagnosticul minim în vederea orientării profesionale.

2.6.3. să acorde consiliere și recomandări în vederea rezultatelor obținute în urma psihodiagnozei;

2.6.4. să organizeze împreună cu dirigintele training-uri în scopul identificării, stimulării, structurării capacităților specifice și pasiunilor complementare acestor capacități (din proprie inițiativă sau la solicitarea cadrelor didactice).

Notă: Activitatea de orientare școlară și profesională ce ține de latura informativă, de furnizarea de date (după aplicarea metodelor psihodiagnostice) și sfaturi practice cu finalitate imediată este efectuată de către psihologul școlar, activitatea de bază este însă efectuată de către dirigintele de clasă sau alte cadre didactice.

III. Drepturile și obligațiunile psihologului

3.1. Drepturile psihologului:

- Psihologul are dreptul să realizeze direcțiile de activitate descrise în Regulamentul S.A.P.

- Psihologul are dreptul să se pună la curent de actele normative ale instituției respective, documentația fiecărui elev (fișa personală, fișa medicală etc.);
- Psihologul are dreptul să dispună de cabinet psihologic dotat cu echipamentul necesar, să solicite administrației materialul suport necesar în activitatea profesională;
- Psihologul are dreptul să participe în activitatea diferitor comisii (create în cadrul instituției și-n afara ei) pentru a decide soarta copiilor;
- Psihologul are dreptul să informeze administrația instituției, părinții, tutela (curatela) despre dezvoltarea psihoemoțională a copiilor (din proprie inițiativă sau la solicitare).
- Psihologul are dreptul să efectueze investigații psihologice individuale sau de grup, să asiste la lecții și activități curente sau extrașcolare, să participe la consilii profesionale sau metodice și consilii ale administrației instituției.
- Psihologul are dreptul să nu îndeplinească indicațiile administrației dacă ele contravin prezentului Regulament și eticii profesionale;
- Psihologul are dreptul să consilieze, să educe, să furnizeze informații oricăror persoane, care în opinia lui va utiliza cunoștințele și îndemănările dobândite pentru a proteja drepturile copilului;
- Psihologul va decide alegerea și aplicarea celor mai potrivite metode și tehnici psihologice și va răspunde personal de alegerea și consecințele directe ale acțiunilor lui;
- Psihologul are dreptul să refuze să îndrume, să instruiască sau să furnizeze informații celor care, după judecata lui, vor putea utiliza greșit cunoștințele și deprinderile, voluntar sau involuntar, în dauna celorlalți.
- Psihologul are dreptul să consulte supervizorii (persoana responsabilă pentru serviciul psihologic din cadrul DGETS sau minister) atunci, când constată că ajunge într-un impas profesional sau este în postura de a depăși limitele competenței profesionale;
- Psihologul are dreptul să împărtășească informațiile confidențiale cu alții numai cu consimțământul celor vizați sau de o așa manieră, încât cei vizați să nu fie identificați, excepție făcând situațiile justificate de lege.
- Psihologul are dreptul să ofere informații despre caracteristicile psihologice ale indivizilor numai după ce a realizat o evaluare adecvată, care să susțină științific și metodologic afirmațiile și concluziile lui, indiferent dacă e vorba de recomandări, rapoarte sau evaluări, precizând limitele afirmațiilor, concluziilor și recomandărilor lui. (Dacă psihologii realizează că (re)examinarea individului nu este justificată sau necesară, atunci aceștia vor explica această opțiune, precizând sursele și documentele care stau la baza acestor concluzii).
- Psihologul are dreptul să realizeze diagnosticul minim fără consimțământul părinților sau tutelei, deoarece testarea este o activitate educațională și instituțională prevăzută de reglementările interne.
- Psihologul are dreptul să elaboreze activități de psihoprofilaxie, metode de psihodiagnostic, programe de dezvoltare și remediere psihologică, programe de training psihosocial în funcție de caz, solicitare.
- Psihologul are dreptul să elaboreze recomandări metodice, publicații în prezența calificării și experienței de muncă adecvate.
- Psihologul are dreptul să contribuie la dezvoltarea psihologiei ca știință prin cercetarea liberă și prin transmiterea și exprimarea cunoștințelor și ideilor, excepție făcând activitatea ce intră în conflict cu obligațiile psihologului.

- Psihologul are dreptul la menținerea și dezvoltarea proprie profesională prin informarea permanentă, participarea la programe de formare profesională de specialitate, la autoperfecționare.

3.2. Obligațiunile psihologului:

- Psihologul este obligat să respecte actele normative ale prezentului Regulament (vezi 1.8.)
- Psihologul este obligat să respecte codul deontologic și etica profesională;
- Psihologul este obligat să respecte drepturile copiilor, drepturile persoanei la propria părere, la identitate, națiune, etnie, rasă, religie, sex, orientare sexuală
- Psihologul este obligat să manifeste o maximă responsabilitate pentru starea de bine a oricărui individ, familiei, grupului sau comunității față de care își exercită rolul de psiholog. El este obligat să nu se angajeze în remarci sau comportament ce aduc prejudicii celorlalți, va acționa astfel încât să nu cauzeze daune sănătății psihice și fizice, stării generale sau statutului social al copiilor și celorlalți.
- Psihologul este obligat să ofere informații strict necesare individului. Psihologul nu va oferi informație, care ar putea agrava starea individului. Va manifesta obiectivitate și corectitudine.
- Psihologul este obligat să promoveze acuratețea, obiectivitatea, onestitatea, buna credință în activitatea lui profesională;
- Psihologul este obligat să contribuie la crearea unui climat psihologic favorabil în instituția dată, la diminuarea situațiilor de conflict, să acorde ajutor corpului didactic în soluționarea problemelor vizând dezvoltarea psihică, emoțională, comportamentul copiilor etc.;
- Psihologul este obligat să informeze administrația instituției, părinții, tutorii despre carențele depistate la elevi;
- Psihologul va onora toate promisiunile și angajamentele asumate prin orice tip de conversație, va informa și oferi explicații complete și sincere părților implicate;
- Psihologul este obligat să protejeze confidențialitatea tuturor informațiilor adunate în timpul activității lor profesionale și se va abține de la dezvăluirea informațiilor pe care le deține despre colegi, clienții colegilor, copii, elevi, părinți. Divulgarea, de către psihologi, a unor date care le-au fost încredințate sau de care au luat cunoștință în virtutea profesiei, dacă aceasta este de natură a încălca clauza de confidențialitate, este interzisă.
- Psihologul este obligat să furnizeze informații confidențiale, fără consimțământul celor vizați, în situațiile justificate de lege, în situațiile de iminență sau posibilă vătămare fizică sau crimă, în scopul protecției sănătății publice, pentru prevenirea unui pericol iminent, pentru prevenirea săvârșirii unei fapte penale sau pentru împiedicarea producerii rezultatului unei asemenea fapte ori pentru înlăturarea urmărilor prejudiciabile ale unei asemenea fapte.
- Psihologul nu va promova folosirea tehnicilor de evaluare psihologică de către persoanele neautorizate și necalificate. Nu va divulga interpretarea testelor copiilor, părinților, pedagogilor, persoanelor străine domeniului psihologiei;
- Psihologul este obligat să utilizeze metode de diagnostic și programe dezvoltative științific argumentate, validate și aprobate la populația respectivă. Tehnicile aplicate

trebuie să corespundă scopurilor cercetării, vârstei, studiilor, condițiilor experimentului și să nu fie periculoase pentru sănătatea individului.

- Psihologul practic este obligat la depistarea caracterului clinic a problemelor copilului să-l direcționeze la specialistul de profil și/sau centre specializate pe lângă DETS, Ministerul Educației sau nonguvernamentale.
- Psihologul este obligat să îndeplinească și să păstreze documentația S.A.P. corespunzător cerințelor și recomandărilor de rigoare;
- Psihologul este obligat să utilizeze rezultatele, documentările și notițele sale numai într-o formulă care păstrează anonimatul (utilizarea codării sau altor mijloace tehnice);
- Psihologul este obligat să manifeste în relațiile cu colegii săi de profesie onestitate, corectitudine, loialitate, cooperare și solidaritate. Nu va exprima critici nefondate și etichetări. Este inadmisibil clarificarea relațiilor dintre colegi și colaboratori în prezența copiilor, părinților.
- Psihologul nu va exploata sau nu va profita de persoanele față de care manifestă un ascendent de autoritate. Va evita hărțuirea, comportamentele de abuz față de cei cu care vine în contact în timpul activității profesionale.
- Psihologul este obligat să respecte inviolabilitatea sexuală a tuturor persoanelor cu care vine în contact în timpul activității profesionale, nu va intra în relații de intimitate cu părinții, copiii, nu vor accepta să consilieze persoane cu care au avut relații de intimitate;
- Psihologul va susține cu responsabilitate rolul psihologiei ca disciplină în fața societății, va promova și susține cele mai înalte standarde ale disciplinei, va contribui la dezvoltarea psihologiei ca știință și a societății în general.
- Psihologul va sprijini pe cât posibil eforturile profesionale ale colegilor în limita disponibilităților participative și a timpului disponibil;
- Psihologul este obligat să manifeste preocupare față de violarea de către unul din colegi a standardelor sau principiilor etice, îi va atrage atenția aceluși coleg asupra conduitei neadecvate cu maximă discreție și colegialitate, și se va adresa organelor de resort (Comisiei Metodice a Psihologilor a DGETS/minister) doar în cazul în care comportamentul non-etic persistă.
- Psihologul este obligat la eliberarea funcției să prezinte toată documentația managerului principal al instituției. Toată informația legată de activitatea de psihoprofilaxie, psihodiagnostic, de dezvoltare și remediere să rămână în școală (materialul brut și actele de documentare legate de el).

IV. Normele orientative de distribuire a timpului S.A.P. pentru activitatea de bază în instituțiile preșcolare și preuniversitare de învățământ din RM

Activitatea psihologului în instituția de învățământ preșcolar se va desfășura pe un contingent de circa 150 – 300 copii (0,5 salariu), de la 300 copii și mai mult (1,0 salariu).

Activitatea psihologului în instituția de învățământ preuniversitar se va desfășura pe un contingent de circa 200 – 300 elevi (0,5 salariu), 301 – 600 elevi (1,0 salariu), 601 – 950 elevi (1,5 salariu), 951 elevi și mai mult (2 psihologi).

Norma de timp predestinată realizării formelor de activitate a psihologului (conform S.A.P.) este de 40 ore academice pe săptămână, dintre care 18 ore de lucru, 22 ore metodice.

Psihologul este obligat să includă în orele de lucru următoarele activități:

- Psihoprofilaxie, instruire psihologică, asistență la ore – 5 ore
- Consiliere – 5 ore
- Psihodiagnostic – 3 ore
- Dezvoltare, remediere și psihocorecție – 4 ore
- Orientare școlară și profesională – 1 oră

Notă: Psihologul are dreptul să determine direcțiile prioritare de activitate în dependență de condițiile concrete ale instituției. Orele pot fi modificate în dependență de cerințele școlii și administrației, de problemele recente apărute în instituția de învățământ preuniversitar.

Orele metodice includ:

- Completarea Registrului de evidență a Serviciului de Asistență Psihologică;
- Planificarea activității lunare a Serviciului de Asistență Psihologică;
- Organizarea și desfășurarea meselor rotunde, seminarelor, conferințelor etc.
- Pregătirea suportului informațional pentru activitatea de psihoprofilaxie, consiliere de grup, elaborarea sesiunilor de training, pregătirea prezentărilor în Power Point la diverse subiecte;
- Elaborarea materialelor, notelor informative, rapoartelor și prezentarea lor în cadrul consiliilor pedagogice, ședințelor cu părinții;
- Pregătirea și selectarea materialelor pentru psihodiagnoză: bateria de teste, anchetelor, chestionarelor, fișelor de răspuns etc.;
- Prelucrarea, interpretarea și elaborarea recomandărilor în baza rezultatelor obținute la psihodiagnoză;
- Elaborarea fișelor psihologice și caracteristicilor elevilor, proceselor verbale, fișelor de examinare ale elevilor supuși remedierii psihologice;
- Elaborarea programelor dezvoltative și remediere psihologică, a recomandărilor,
- Analiza informației colectate, pregătirea pentru consiliere;
- Colectarea datelor despre elevii din grupul de risc și completarea registrului de evidență a elevilor din grupul de risc;
- Asistarea la ore;
- Dezvoltarea și formarea profesională: a) cercetarea literaturii de specialitate (presa, internetul, biblioteca, Centrele metodice); b) participarea la seminare, mese rotunde, conferințe, consilii metodice, schimb de experiențe cu colegii,
- Oformarea standurilor cu conținut psihologic.

Notă!

1. În cadrul orelor metodice psihologul nu este obligat să se afle la locul de muncă.
2. La cererea administrației instituției de învățământ preuniversitar psihologul este necesar să se prezinte la serviciu din contul orelor metodice în caz de: situație conflictuală în instituție, consiliu pedagogic, ședință cu părinții etc. Orele respective vor fi considerate ore de lucru.

V. Actele de documentare în activitatea psihologului sunt:

- 5.1. Planul anual de activitate pe anul de studii curent și precedenți (timp de 5 ani).
- 5.2. Raport de activitate semestrial și anual pe anii de studii precedenți (timp de 5 ani)

- 5.3. Registrul de evidență al S.A.P.
- 5.4. Mapa cu materiale ale seminarelor din afara instituției de învățământ
- 5.5. Registrul de evidență a asistărilor la ore/activități;
- 5.6. Registrul de evidență a copiilor din grupul de risc;
- 5.7. Mapele cu materiale la activitatea de psihoprofilaxie:
  - Materiale de psihoprofilaxie ședințe cu pedagogii
  - Materiale de psihoprofilaxie ședințe cu părinții
  - Materiale de psihoprofilaxie ședințe cu elevii
- 5.8. Mapele cu materiale privind activitatea de psihodiagnostic:
  - Metode psihodiagnostice clasele primare
  - Metode psihodiagnostice clasele gimnaziale
  - Metode psihodiagnostice clasele liceale.
- 5.9. Mapa cu materiale privind activitatea de consiliere profesională
- 5.10. Mapa cu materiale privind activitatea de dezvoltare și remediere:
  - Program de dezvoltare a abilității de comunicare
  - Program de dezvoltare a încrederii în sine
  - Program de diminuare a agresivității
  - Programe de dezvoltare a proceselor psihice etc.
- 5.11. Materialul factorologic și procesele verbale sistematizate pe clase, notele informative cu privire la examinarea psihologică a elevilor, cadrelor didactice etc.
- 5.12. Fișele de caracterizare psihologică ale elevilor din clasele de trecere (la solicitarea administrației, cadrelor didactice sau părinților);
- 5.13. Fișele individuale ale elevilor (de la ședințele de dezvoltare și remediere psihologică)
- 5.14. Portofoliul psihologului.
- 5.15. Existența arhivei (pe ultimii 5 ani).